

Aan het College van B&W van de Gemeente Terschelling
Burg. Van Heusdenweg 10a
8881 EB West-Terschelling
Per mail ter attentie van: w.v.schoonhoven@terschelling.nl

15 augustus 2017

Geacht College,

De afgelopen anderhalf jaar heeft een werkgroep met ondernemers uit alle geledingen van de economie van het eiland onderzocht of het oprichten van een ondernemersfonds haalbaar is. Over de voortgang van ons onderzoek hebben wij u zowel schriftelijk als mondeling meerdere malen geïnformeerd. Na veelvuldig overleg met ondernemers, ondernemersverenigingen en andere belangenorganisaties hebben wij een ondernemersfonds ontworpen dat op een breed draagvlak kan rekenen. In de bijgaande rapportage gaan wij in op dat ontwerp.

De rapportage is aangeboden aan en besproken in een openbare vergadering van de TOV op 3 april 2017. Wij voelen ons, na alle verrichte werkzaamheden, gerechtigd om u te verzoeken de oprichting van een ondernemersfonds mogelijk te maken voor een periode van in eerste instantie drie jaar, te beginnen per 1 januari 2018.

In deze brief formuleren wij eerst onze formele vraag aan u. We laten die volgen door een aantal begeleidende opmerkingen. We sluiten af met een kijk op vervolgacties: hoe komen we van de vorming van het fonds tot een effectieve actie op het punt van marketing van het eiland?

Het besluit

Wij vragen u de gemeenteraad voor te stellen om:

1. In te stemmen met de realisatie van het Ondernemersfonds Terschelling voor de periode 1 januari 2018 tot en met 31 december 2020
2. Daarbij uit te gaan van doel en werkwijze van het fonds zoals geschetst in de bijgaande notitie Ondernemersfonds Terschelling
3. In het gemeentelijk tarievenbesluit voor 2018 rekening te houden met een geprognostiseerde meeropbrengst van de ozb voor niet-woningen van € 80,- per € 100.000,- WOZ-waarde, te verdelen volgens de geldende gemeentelijke verdeelsleutel tussen eigenaar en gebruiker (dat wil zeggen: 55% van die 80 euro verwerken in het eigenarentarief, 45% in het gebruikerstarief)
4. De meeropbrengst van € 80 per € 100.000 woz-waarde uit te drukken als percentage van de totaalopbrengst voor 2018; dat percentage van de ozb-opbrengsten voor 2019 en 2020 vast te leggen als voeding van het fonds, zodat de voeding van het fonds automatisch geïndexeerd is
5. De meeropbrengst in de vorm van een subsidie beschikbaar te stellen aan de op te richten Stichting Ondernemersfonds Terschelling
6. De Stichting i.o. te verzoeken om na besluitvorming door de raad de tekst van een convenant voor te bereiden, waarin de gemeente en de stichting hun onderlinge relatie vorm geven

7. Uit te spreken dat, behalve betalingen over voorschotfinanciering, nacalculatie en rekening en verantwoording, in het convenant de volgende uitgangspunten zullen worden ondergebracht:
- a) De gemeente zal in haar publiekrechtelijke rol alleen van het fonds verlangen dat het zich inzet voor de versterking van de eiland economie en het algemeen belang en zal zich verder onthouden van inhoudelijke bemoeienis met de bestedingen (non-interventie beginsel),
 - b) De gemeente zal niet proberen op een eigen uitgave te bezuinigen door een taak door te schuiven naar het Ondernemersfonds (non-substitutie beginsel). Over de uitvoering van de eerder gemaakte afspraak over ondernemersfinanciering van de nachtbewaking in het hoogseizoen, zal overleg worden gevoerd
 - c) Het fonds zal de gemeente eind-2020 een evaluatie aanbieden op basis van een raadpleging van alle ondernemersorganisaties op het eiland, waarna tot mogelijke voortzetting van het fonds besloten kan worden
 - d) De gemeente zal de meeropbrengst van de ozb ten behoeve van het fonds afschaffen indien de raad na de evaluatie in 2020 besluit, op voorspraak van de ondernemers, om het fonds op te heffen.

In technische zin is de kortste slag om de punten 1 t/m 7 in de vorm van een raadsbesluit aan de raad voor te leggen. Alles zit er in: het verband met de schets over inrichting en bestedingen uit het fonds in de notitie en andere elementen uit de notitie zoals toezeggingen aan LTO; de typering van de overdracht van de meeropbrengst van de ozb als subsidie, waardoor de publiekrechtelijke rechten van de gemeente (bijvoorbeeld om in te grijpen in het geval van fraude) gewaarborgd zijn; de voeding en de indexering; de voor ondernemers zeer belangrijke bepalingen over non-interventie en non-substitutie.

Formeel gaat het om het tarievenbesluit voor de gemeentelijke belastingen, zoals de raad dat elk jaar na de behandeling van de begroting neemt. De geprognostiseerde meeropbrengst moet in dat tarievenbesluit verwerkt worden.

Maar op dit formele moment kan vooruit worden gelopen door bovenstaande tekst al eerder aan de raad aan te bieden. Dat heeft onze voorkeur: hoe eerder de raad in politieke zin besluit, hoe eerder wij met de voorbereidingen kunnen beginnen. Het zou mooi zijn wanneer op 1 januari niet alleen een voeding voor het fonds beschikbaar is, maar ook een werkorganisatie, zodat de werkzaamheden zonder tijdverlies kunnen beginnen.

Na besluitvorming door de raad zullen wij met u in overleg treden over de tekst van een convenant. Hierboven staan enkele belangrijke ingrediënten van dat convenant al genoemd. Het zal daarnaast met name gaan om technische afspraken over bevoorschotting, nacalculatie en rekening en verantwoording door het fonds.

Overwegingen

Nog enkele opmerkingen ter begeleiding.

Ten eerste. Het tarievenbesluit staat geheel los van de voortgaande discussie over de samenstelling van het woz-bestand. In het bijgevoegde rapport gaan we in op de problematiek van de recreatiewoningen; maar die problematiek is aan de overheid – mogelijk zelfs aan de wetgever – om op te lossen. Voor het Ondernemersfonds gaat het uitsluitend om de belastingplichtigen die in 2018 en latere jaren een gemeentelijke aanslag voor ozb niet-woningen krijgen.

Ten tweede. Er zijn na een raadsbesluit geen bezwaarschriften tegen de tarifiering te verwachten: de tarifiering is wettelijk uitgesloten van bezwaar. Bezwaarschriften zijn alleen mogelijk tegen de

taxatiewaarde van het onroerend goed. Of de gemeente extra werk gaat krijgen omdat er meer bezwaren tegen de taxatiewaarde zullen komen uit onvrede met het tarief, is niet te voorspellen. Elders in het land hangt het aantal bezwaren vooral samen met de vraag of er een commercieel bezwaarbureau ter plekke klanten werft. Maar in de huidige markt hebben veel vastgoedpartijen geen belang meer bij een verlaging van de woz-waarde. Er is – kortom – niets te zeggen over een eventuele vergrote gemeentelijke werklast als gevolg van bezwaarschriften. Mocht zich toch een aantoonbaar door het fonds veroorzaakte stijging van het aantal bezwaarschriften voordoen, dan zullen fonds en gemeente in redelijkheid overleggen over een efficiënte oplossing.

Ten derde. De gemeenteraad mag de ozb verhogen om een subsidie aan het fonds mogelijk te maken, conform de geschetste route. Een recente uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland heeft dat nog eens bevestigd. Voor de gemeenteraad is het fonds een voorstel zoals elk politiek voorstel: het moet op zijn eigen merites en kwaliteit beoordeeld worden. Bij het werkbezoek van de raad aan de werkgriep Ondernemersfonds op 8 november 2016 hebben we deze status, inclusief de rol van het draagvlak voor het fonds onder de ondernemers, uitvoerig doorgenomen.

We menen thans dat we met het fonds een overtuigend voorstel aan de raad kunnen doen: het fonds is goed voor het eiland, het past in de eigentijdse politieke ideeën over participatie en verantwoordelijkheid, het is efficiënt in z'n uitvoering en het kan putten uit veel kennis en ervaring die elders in het land al is opgebouwd. Daarnaast denken we ook dat er veel steun is voor deze propositie onder de Terschellinger ondernemers. We hebben bij onze werkzaamheden maximale transparantie betracht en hebben ook niet-georganiseerde ondernemers in de gelegenheid gesteld zienswijzen kenbaar te maken. We zijn in slechts een sector op substantiële reserves gestuit, namelijk de landbouw. Inmiddels heeft LTO uitgesproken achter het instrument van een fonds te staan, maar een retributieregeling te willen voor de bedrijven die uitsluitend van agrarische productie afhankelijk zijn. We lichten de positie van de landbouw in het rapport uitgebreid toe en zullen de daarin vervatte handelwijze over retributie volgen.

Het is natuurlijk mogelijk dat individuele ondernemers zich met kritiek op het fonds tot u zullen wenden. Dat is hun goed recht, zelfs wanneer ze zich niet met ons verstaan hebben. Maar in ons onderzoek hebben wij geen redenen gevonden om andere uitzonderingen te maken dan de melkveehouderij.

Ten vierde en van een andere orde: de notie 'voor en door ondernemers'. Het fonds valt onder het budgetrecht van de raad. Maar materieel gezien betalen de ondernemers hun eigen subsidie en we willen die eigenheid ook zoveel mogelijk benadrukken. Daarom hopen wij dat de politieke besluitvorming 'regelarm' verloopt, in de zin dat er geen nieuwe regels en verplichtingen worden meegegeven aan het fonds.

Dat betekent niet dat u ons na het tarievenbesluit niet meer zult zien. Integendeel. Voor een ondernemersfonds is een vertrouwensrelatie met de gemeenteraad essentieel. We hebben er echter een sterke voorkeur voor om de verhouding met de raad de vorm te geven van een inhoudelijke dialoog, waarin wij van onze kant opperste transparantie zullen betrachten over de praktische problemen waar we voor staan en de oplossingen die we bereiken. De gemeente en het fonds zullen elkaar ook tegenkomen bij het vormgeven van het eerste inhoudelijke doel van het fonds, namelijk een structurele financiële onderbouwing van de strategische marketing van het eiland. In de notitie hebben we betoogd hoe het fonds zich daarin zal opstellen – terughoudend naar de inhoud, goed lettend op de communicatie en betrokkenheid. Maar we verheugen ons zonder meer op het gezamenlijk optrekken met de andere stakeholders op het eiland.

Ten vijfde. Wij schreven dat de komst van het fonds valt onder het budgetrecht van de raad. Voor de raad staat het voorstel om het fonds in te richten gelijk aan elk ander inhoudelijk en

kostenverhogend voorstel en het zou beoordeeld moeten worden volgens de gebruikelijke politieke criteria: is er een breed en publiek belang mee gediend? Is er een goede uitvoeringspraktijk denkbaar? Is er voldoende kennis beschikbaar? Het wordt de raad gemakkelijk gemaakt doordat tegenover de kosten ook extra opbrengsten staan. Volledigheidshalve merken we op dat de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, die namens het Kabinet toezicht houdt op de financiën van de gemeentebesturen, achter deze inzet van het ozb-instrument staat. Volgens het bestuursakkoord tussen kabinet en gemeenten dient de OZB-ontwikkeling zich te houden aan een zogeheten macronorm. Die macronorm volgt globaal de prijsindexering. Terschelling gaat door de nu voorgestelde verhoging door die macronorm heen. De staatssecretaris heeft echter verklaard verhogingen vanwege de komst van een ondernemersfonds buiten het bepalen van afwijkingen van de macronorm te laten. Er is, met andere woorden, goedkeuring voor de OZB-verhoging buiten de bandbreedte van de macronorm, wanneer die verhoging besteed wordt aan een subsidie voor een ondernemersfonds.

Van fonds naar marketing

Ondernemersfondsen worden in den lande ingezet voor een veelheid van doelen, van promotie en beveiliging tot belangenbehartiging, van parkmanagement tot duurzaamheid en glasvezel, van leegstandsbestrijding tot tekort aan technisch personeel. Maar in de context van Terschelling is duidelijk waar het leeuwendeel van het fonds aan besteed zal worden: de strategische kant van de marketing. Het fonds moet bijdragen niet aan het succes van dit seizoen, maar aan het succes van de komende tien jaren.

De werkzaamheden ten behoeve van het ondernemersfonds zijn in april dit jaar afgerond. Sinds april is de overtuiging verder gegroeid dat het om een nieuwe start moet gaan: eilandbreed en niet gebonden aan bestaande belangen, de blik op de lange termijn en een goede combinatie van onafhankelijkheid en betrokkenheid.

Om geen tijd te verliezen, is de werkgroep verder gegaan met nadenken over de inrichting van het proces. Er is langdurig gesproken met de ondernemersverenigingen op het eiland, met rederij Doeksen, met de Stichting Marketing en Promotie Terschelling en met de gemeente. De partijen delen het volgende beeld:

1. Het ondernemersfonds gaat – conform het betoog uit het rapport – 133.000 euro op jaarbasis bijdragen aan de marketing. Het wordt daarmee zo goed als zeker de grootste financier. Het bestuur van het ondernemersfonds zorgt voor een goede betrokkenheid van de ondernemersverenigingen bij de discussie over de marketing. Om ook niet-leden de gelegenheid te geven kennis te nemen van de plannen, wordt de TOV verzocht om tenminste jaarlijks een openbare ledenvergadering te houden, zoals dat ook bij de voorbereiding van het ondernemersfonds is gebeurd.
2. Het ondernemersfonds neemt in de discussie met de verenigingen op het eiland de volgende richtlijnen in acht:

<p>De werkgroep Ondernemersfonds Terschelling geeft een aantal kaders mee aan het te schrijven plan van aanpak, waarmee de marketeer aan de slag gaat. Allereerst maakt de werkgroep onderscheid tussen de M en P. Marketing (M) staat voor de werkgroep voor onderzoek en richtlijnen en vooral strategie bepalen voor de (nabije) toekomst. Promotie (P): promotieactiviteiten per direct inzetten om het merk Terschelling (zoals het nu al ervaren wordt) sterker in de markt te zetten. De promotieactiviteiten zijn vooral voor het huidige moment.</p>

Uitgangspunten zijn:

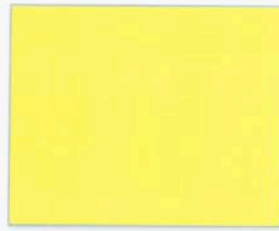
- M/P is voor de ondernemers van Terschelling en de Stakeholders
- M/P betreft Marketing en Promotie Eilandbreed
- M/P onderzoekt de mogelijkheden om samen te werken met andere partijen, denk aan Provincie Fryslân, Waddenvereniging, Unesco, buureilanden als het maar het eiland Terschelling verstrekt. Uiteraard ook samenwerken met de Stakeholders.
- M/P deelt trends met ondernemers en stakeholders, opdat ook ondernemers en stakeholders hiermee ieder hun eigen onderneming kunnen voeden
- M/P is onafhankelijk en is niet concurrerend naar Ondernemers en Stakeholders en denkt vooral Eilandbreed
- M/P werkt met een strak taakstellend exploitatiemodel. Dit model is toetsbaar en gangbaar in de benchmark van Marketing
- P is vooral gericht om Het Merk Terschelling in de huidige situatie te versterken
- P is nooit concurrerend naar bepaalde ondernemers of Stakeholders.

3. De marketingmiddelen worden overgedragen aan een nieuw op te richten programmeringsberaad. We verwachten dat ook andere partijen (Doeksen, gemeente, SMPT en naar wij hopen ook Staatsbosbeheer) daar hun marketinggelden zullen inbrengen. Het programmeringsberaad gaat gedragen worden door onafhankelijke mensen, zonder vertegenwoordigende banden met de verenigingen. Natuurlijk staat het de leden van het beraad volkomen vrij om te communiceren met wie ze willen, maar ze rapporteren alleen aan de besturen van de financierende partijen
4. Het programmeringsberaad schrijft een tender uit met de randvoorwaarden die de financierende partijen willen meegeven, waaronder de bovengenoemde richtlijnen. Het beraad kan in de tender zowel partijen op het eiland als van elders betrekken, zowel commerciële bureaus als uitvoerende marketingorganisaties op subsidiebasis. Ook zzp-ers komen in aanmerking.
5. Bij het organiseren van de tender kan het programmeringsberaad desgewenst gebruik maken van professionele deskundigheid.
6. De uitvoerende marketingorganisatie die na de tender wordt benoemd, wordt geacht te werken aan een breed draagvlak en communiceert daartoe met alle relevante partijen op het eiland. Maar sturing is alleen afkomstig van het programmeringsberaad. De uitvoerder is verantwoordelijk voor de relaties met onderaannemers.
7. De proefperiode bedraagt drie jaren. Na afloop van die periode wordt bekeken of er aanpassingen in de aansturing en organisatie nodig zijn.

We geven de gang van zaken weer in het onderstaande organogram:

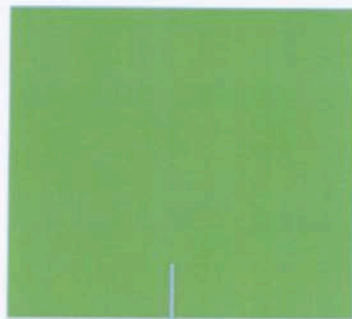
Financiële bijdrage partijen 1

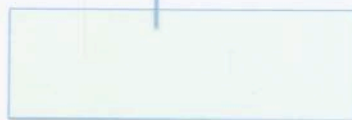
Ondernemersfonds 1

Programmeringsberaad 1

Marketing Organisatie 1

Uitvoerende Organisatie 1

Zodra de gemeenteraad het licht op groen zet voor het ondernemersfonds, zal de werkgroep actie ondernemen om het bestuur van het fonds samen te stellen. In overleg met het oprichtingsbestuur en met de andere financierende partijen, zal tevens een begin worden gemaakt met het opstarten van het programmeringsberaad en met de voorbereiding van de tender.

Tenslotte

Het fonds is niet een automatisch antwoord op vragen over de economie. Het is vooral een onderdeel van de infrastructuur van de economie. Zoals verkeer niet zonder een weg kan, zo kan de organisatie van de economie niet zonder een structurele financiële positie voor de georganiseerde ondernemers. Dat is de ervaring van alle andere 40 fondsen die er in het land al zijn: ze brengen stabiliteit en maken het voor ondernemers de moeite waard om plannen voor de lange termijn en voor structuurversterking te maken. Het werk is, kortom, niet af als het fonds er eenmaal is. Het begint dan pas. Wij kijken daar naar uit en zullen over de vorderingen graag contact houden met college en raad.

Met vriendelijke groet,

Johan Drost, voorzitter Werkgroep Ondernemersfonds

Kees de Lange, voorzitter TOV